

# En skoleleges utfordring

I min virksomhet som skolelege for fem videregående skoler får jeg kontakt med ungdommer som jeg ikke er fastlege til. Mange er elever fra andre kommuner – rundt 300 i året. De bor i vår kommune i hybel eller i internat på skolen. De fleste har aldri selv bestilt seg time til lege tidligere. Ofte er det helsesøster eller personale på skolen som tar initiativ til time hos skolelegen.

Jeg er fastlege med fire dager kurativt arbeid og har valgt å fordele min skolelegepraksis, som utgjør fire timer i uken, utover hele uken. Jeg er da tilgjengelig for skoleelevene alle kurative dager. Elevtallet er ca. 1150, men mange av elevene bruker sin fastlege i stedet for skolelegen.

Følgende historie om en 19 år gammel gutt synliggjør noen av utfordringen med å gi hjelp til denne gruppen av pasienter.

## 12. MARS 2009

Inspektør fra skolen har bestilt time for pasienten. Lang samtale. Han har stort fravær, anslår det til fire uker.

Kommer opprinnelig fra annen kommune. Følt seg dårlig etter han kom hit.

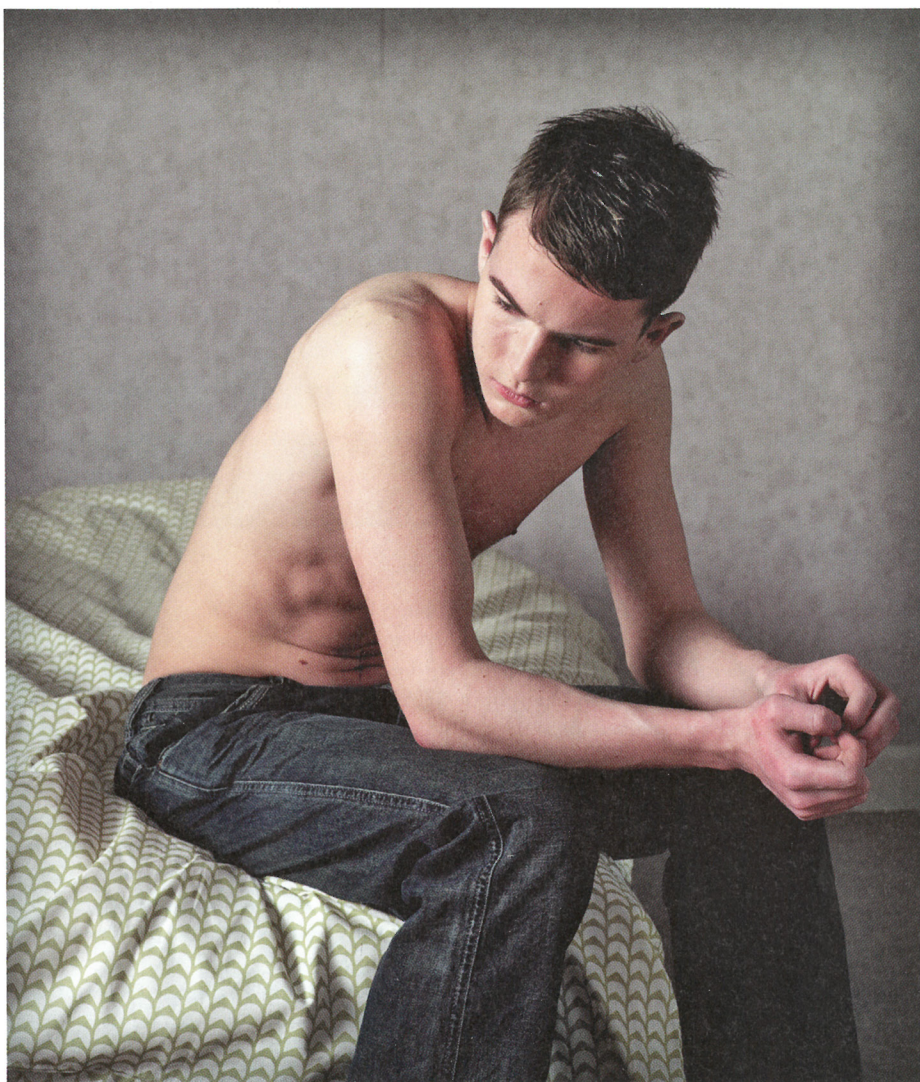
Han har to søsken som er friske. Foreldrene bor i lag.

Klarer ikke komme seg opp om morgenen. En periode i vinter stod han opp kl 15–16.

Mye våken på natten. Spiller CS/WOW (online spill), ikke pengespill. Spiller ofte 10 timer pr døgn. Har alltid vært interessert i PC. Spiller noen ganger i lag med en annen kamerat, sier det gir han sosial kontakt. Vet ikke om han føler seg deprimert. Har ingen ting annet å gjøre på fritiden.

FUNN: blek, slank, «humørløs», smiler ikke. «Trist» kroppsspråk. Kobalamin 163 (175–700), Folat 6,3 (> 8).

Oppfordrer han til å føre liste over hvor mye han spiller.



«Frafall i videregående skole – et helseproblem?» ILLUSTRASJONSFOTO: COLOURBOX.COM

19. MARS. Høy homocystein, 33.

25. MARS. Helsesøster ringer. Han kommer ikke på skolen - har forsovet seg. Ligger tynt an mht til karakterer. Hybelvertinnen ønsker å kaste han ut. Hun har uttalt at hun er redd han, siden han ser ut som han har psykiske problemer. Helsesøster har besøkt han på hybelen og synes han virker deprimert. Hun klarte ikke få noen givende samtale med han. Hun synes det virker som foreldrene i liten grad er engasjert. Har han en dyssosial personlighetsforstyrrelse eller annen alvorlig patologi?

26. MARS. Ikke møtt til time.

27. MARS. Ringer rektor på skolen. Informerer om at han har lavt B<sub>12</sub>. Rektor skal ringe meg tilbake.

16. APRIL. Ikke møtt til time. Jeg ringer studieinspektør. Hun har snakket med foreldrene.

17. APRIL. Telefon fra studieinspektør; Eleven møter ikke til avtaler og konsultasjoner. Ser ikke ut til å være interessert i hjelp. Virker ikke som han forstår alvoret i sin egen situa-





Lenket til PC'en – han gjør aldri noe annet enn PC-aktiviteter. ILLUSTRASJONSFOTO: ALEXANDRE NUNES

sjon. Har lite grenser når det gjelder dataspill. Lærerne blir oppgitte og rådløse.

**11. MAI.** Ny telefonsamtale med studieinspektør. Han er nå flyttet hjem. Jeg anbefaler at han følges opp av fastlege, og at man vurderer om det er annen psykisk lidelse eller om spilleavhengighet er det primære.

#### **4. NOVEMBER 2010.**

Konsultasjon. Tilbake, nå på en annen videregående skole på stedet. Vet ikke helt hvorfor han kommer til lege i dag. Sannsynligvis har helsesøster eller studieinspektør bestilt time for han. Til nå hatt sju dagers fravær i høst. Ber han fortelle om seg selv: To setninger; Han har vært ganske stille og alene. Vært til OT/PPT tidligere.

Sier han ikke greier å bry seg, greier ikke å møte opp. Har ikke gjort noen ting hjemme det siste året. Tror det er på grunn av angst og depresjon han ikke klarer å bry seg. Bruker nå Venlafaxin 150 mg en gang daglig. Føler han har hatt nytte av den.

FUNN; Virker trist og humørløs. Svarer stort sett med ett ord eller svært korte setninger. Smiler ikke i det hele tatt. Vi tar serum konsentrasjon Venlafaxin; 1653 (400-2000)

Ber om at han tar med kopi av journalen fra fastlegen neste gang.

#### **18. NOVEMBER**

KONSULTASJON. Han er opptatt av støtfølelse i hodet. Møter nesten hver dag på skolen, men ikke i det siste. Spilt ca 10 timer det siste døgnet. Får ikke gjeld.

Ble mobbet på skolen i åttende klasse. Føler problemene begynte da. Snakker egentlig ikke så mye med foreldrene. Har normalt forhold til begge. Ønsker å bli noe innen IKT. Klarer å stå opp mellom kl åtte og ti. Hva han gjør når han ikke er på skolen? Han gjør aldri noe annet enn PC-aktiviteter eller ser på fjernsyn.

**24. NOVEMBER.** Møte i ressursteam på skolen. Vi drøfter min pasient og en lang liste av elever med spesielle utfordringer. Blir enig om at det bør kalles inn til felles møte med NAV, OT/PPT, lege, klassekontakt og elevinspektør.

**15. DESEMBER** – får kopi av journalen hans fra fastlegen.

Jeg får innblikk i hva som er skjedd på det halvannet år som er gått siden sist jeg så han. Mor har tatt han med til fastlege. Hun tror han blir økende deprimert fordi han flyttet på hybel. Han er henvist til DPS gruppebehandling. Han trakk seg fra gruppebehandling da han syntes det ble for tøft. Han har fått innvil-

get arbeidsavklaringspenger. Er startet med Efexor. Fastlegen har henvist han til vårt DPS siden han nå er flyttet hit igjen

**16. DESEMBER.** Telefon fra ny helsesøster. Han har ikke møtt på skolen i det siste. Hun har fått tillatelse til å ringe foreldrene, men ikke oppnådd kontakt med dem. Jeg kan ringe kontaktlærer om det er noe jeg lurar på.

**17. DESEMBER.** Ikke møtt til time.

Frafallet i videregående skole er 10–30 prosent. En del av mine pasienter sliter år etter år med å komme seg gjennom skolen. Motivasjonen er lav, men de føler at de ikke har annet valg enn å gjennomføre. Alle har rett til fem år i videregående skole. Verdsetter vi ungdommene sine ressurser ved å la de gå det ene året etter det andre på denne måten? Eller skaper vi ett økende antall unge uføre.

Ett lyspunkt i denne historien er kontakten han hadde med fastlegen, hvor han etterhvert fikk behandling med antidepressiva. Han har blitt relativt mye bedre etter det, men jeg er likevel usikker på om han bør fortsette i videregående skole.

*Ottar Fjose*